

Inhoud

Een overwoekerde piramide	7
De gouden stad	18
Uxmal	23
Pelgrimage naar nergens	32
Een Mexicaanse verjaardag	36
Protestantser dan Calvijn	44
Eindelijk dan toch Palenque	50
Neem toch de bus!	55
Toniná	58
Uitzicht op zee?	65
Schrijven verboden	68
Cañón del Sumidero	72
Terug na 40 jaar	78
Shakespeare in het suikerriet	82
Een vreselijk gewoon hotel	85
Twintig seconden te laat	87
Ingeklemd tussen mijn eigen fietswetten	92
Zaculeu onder een dikke laag cement	101
Te snel door de bocht	104
Niet genoeg koelwater	110
Diverse manieren om plastic flessen te recyclen	113
Een rodeo	119
De houten maskers van Chichicastenango	123
Tijd voor een goed boek	130
Lago Atitlán	134
Antigua Guatemala	138
Ayuda Maya	142
Piñata	146
Watermerk vergeten	153
Bison-dere improvisaties	159
Parijs–Dakar op z'n Guatemalteeks	166
Wilhelmus	169

Een duizend meter hoge kerstboom

Een druploze druipsteengrot	176
Het heilige paard van Cortes	181
Tikal	184
Mijmeringen bovenop Tempel Twee	187
De avontuurlijke reis van Ny en La	196
Voor 3,2 km extra laat je geen interessante piramide liggen	201
Vogels kijken aan de Caribische kust	206
Beter duizend muggen dan één waakhond	208
God save still always the same queen	211
Als een paard in een draaimolen	214
Het grote Caïro	218
Mit deutscher Gründlichkeit	222
Epiloog	229

▲ *Uxmal. De Piramide van de Waarzegger, blz 25.*

▼ *Uxmal. Leguaan, die tegen de prachtig versierde muur van 'Het paleis van de Gouverneur' opklimt, blz 27.*

De gouden stad

Het provinciestadje Izamal op de route van Chichen Itza naar Merida was te interessant om er zomaar voorbij te rijden. Ten eerste was vrijwel het hele plaatsje geel geverfd wat het een bijzonder aanzien gaf en het de bijnaam 'Ciudad Amarilla' of 'Ciudad Dorada' (Gele Stad of Gouden Stad) had bezorgd. Maar er was meer dan geel alleen. Zoals bijna voorspelbaar in Yucatan, konden de bewoners zich verheugen in het bezit van een Mayapiramide en die was ergens tussen 250 en 600 AD gebouwd. Hij staat pal buiten de stad en heeft een grondvlak van 200 m bij 180 m, terwijl de hoogte zich tot 34 m boven het maaiveld verheft. Het is geen gigant onder de Mayapiramides, maar was voor mij toch aardig genoeg om op mijn Mayareis even mee te pikken. In tegenstelling tot de piramide van Chichen Itza mocht je er op klauteren, wat ik natuurlijk ook deed. Vanaf de top zag ik niet veel van de stad, omdat die nogal schuil ging onder het groen van vele bomen. De Gele Stad bleek dus een groene stad te zijn. Een van de weinige gebouwen die boven al dat groen uitstaken was het vrij kolossale Convento San Antonio de Padua, dat in 1549 was gesticht. Dat wilde ik natuurlijk ook even gaan bekijken en daarom fietste ik door de gele straatjes in de richting van het centrum. Wat mij daarbij opviel, was dat er geen of nauwelijks mensen op straat waren. Ergens trapte een man een fietstaxi voort, eigenlijk meer een bestelfiets met aan de voorkant een laadbak waar een passagier op zat. De stad leek verder uitgestorven. Je zou haast gaan denken dat deze groene Gele Stad een ghost-town was. Vreemd, die onnatuurlijke rust! Ik vermoedde dat er ergens een erg belangrijke voetbalwedstrijd werd gespeeld. Dat moest deze verlatenheid verklaren. Bij voetbal op de televisie valt in Mexico en vrijwel de gehele wereld het leven stil. In ieder geval fietste het rustig en dat was beter dan gewurm en gemanoeuvreeer tussen chaotisch verkeer, wat in Mexicaanse steden nogal eens voorkomt.

Bij het convent aangekomen, waarop men natuurlijk ook de nodi-

ge potten gele verf had uitgestreken, zag ik een paar paardenrijtuigen voor toeristen staan, met koetsiers er bij. Bij gebrek aan klanten zaten die mensen een beetje verloren op bankjes naast hun karren. Over een monumentale zigzagtrap, liep ik het convent binnen. Op de rechthoekige binnenplaats kon je 72 bogen tellen van een galerij die langs het gebouw liep. Ik telde ze niet, maar geloofde mijn reisgids waar dat en nog veel meer in vermeld stond. Naast de kerk achter de galerij bevond zich een klein museum, waar enkele schilderijen hingen en een paar vitrines stonden met fraaie gewaden er in. Zoals bij zoveel mooie gebouwen was het exterieur mooier dan het interieur, althans wat ik er van zag.

Al met al was het toch geen onaardig stadje, dit Izamal, maar vanuit het meest interessante van deze Ciudad Dorada trof ik op een ander groot plein. Toen ik dat vanuit weer zo'n verlaten gele straat opreed, veranderde die ghost town-sfeer, die tot dan toe het straatbeeld had beheerst, als bij toverslag. Het plein bleek te krielen van de mensen. Honderden waren er te hoop gelopen. Een feest? Maar ik hoorde geen muziek en geschal uit luidsprekers, wat er in Centraal-Amerika toch vaak wel bij hoort. Een executie van een drugs-

Rustig straatje in Izamal, de Gele Stad.

baron? Maar dat deden ze hier toch niet meer! Een toneelstuk? Maar ik zag geen theater. Een rommelmarkt met goedkope leuke spulletjes? Maar nergens zag ik standjes of op de grond uitgespreide matten of zeilen, waarop koopwaar stond uitgestald. Geen kapotte wekkers, verroeste transformatoren of tangen, geen kleding, boeken, ouderwetse voltmeters of ceramiek. Er was niets te koop en ogenschijnlijk niets te doen.

Toen ik het plein rond reed, bleek echter dat er wel degelijk wat te doen was. Al die mensen deden hetzelfde: ze stonden geduldig te wachten in één grote, lange rij, die in een spiraal rond het plein liep. Daardoor had die rij een lengte van vele malen de lengte en de breedte van het plein. Zo konden er dus heel veel mensen in de rij op het plein staan. Voldoende bleek deze spiraaloplossing echter niet te zijn, want de toestroom van mensen was overweldigend. Daarom liep de staart van de rij door, of eigenlijk terug, tot ver in een van de zijstraten waar nog steeds laatkomers aansloten. Blijkbaar stonden al die mensen ergens op te wachten. Zo nu en dan deed men een stap voorwaarts en dan plantte die opschuifstap zich als een golf achterwaarts voort door de spiraal om enkele minuten later door te dringen tot de laatstaangekomene in de rij. De kop van deze schier eindeloze sliert, dus waar alle wachtenden uiteindelijk terecht hoopten te komen, was een soort tribune, gevormd door vele stoeltjes, die uitkeek op een gebouw. Ook daar werd echter geen muziek gespeeld of toneelstuk opgevoerd. Op die tribune zaten waarschijnlijk de mensen die al uren in de rij hadden gestaan en nu daarvan aan het uitrusten waren. Ze zaten naar de ingang van het gebouw voor hen te kijken. Te zien was daar echter nauwelijks meer dan dat er zo nu en dan iemand met een groot pak onder de arm naar buiten kwam en de lage trap afdaalde naar het plein om zich vervolgens te verwijderen van het plein. Dit proces ging zo te zien eindeloos door en ik vermoedde dat iedereen van die enorme rij uiteindelijk hier naar binnen wilde.

Aangezien mijn nieuwsgierigheid was gewekt, vroeg ik een van de wachtenden in de spiraalvormige rij wat er aan de hand was. En zo hoorde ik dat kort geleden het analoge televisiesignaal in deze regio had plaatsgemaakt voor een digitaal signaal.

‘Ja,’ voegde de gevraagde er glunderend aan toe, ‘Mexico gaat

mee met de nieuwe ontwikkelingen! Geweldig, want bij digitale televisie is het beeld veel scherper en contrastrijker dan bij dat oude systeem. Bovendien krijgen we ook veel meer zenders, zodat er nog meer te zien en te beleven is dan vroeger.'

'Maar voorlopig is er op dit plein niet zo heel veel te beleven, lijkt mij,' merkte ik op. 'Zijn jullie hier tezamen gekomen om dit heugelijke feit met z'n allen te vieren?'

'Nee, we zijn hier omdat we, nu onze oude televisies niet meer werken op het nieuwe signaal, allemaal gratis een nieuwe digitale televisie krijgen. Elke inwoner heeft een waardebon op naam thuisgestuurd gekregen en bij inlevering van die bon krijgen we zo'n prachtig toestel. 'Kijk maar,' en hierop liet hij mij een bonnetje zien, waar zijn naam en adres op stonden.

'En daarvoor staan jullie in deze eindeloze rij?' vroeg ik.

'Ja, daarbinnen, achter die tribune, waar de eersten van de rij zitten, staan de televisies voor ons klaar.'

'En nu bent u bijna aan de beurt, want er rest u nog maar zo'n 25 meter rij, voordat u op de tribune kunt plaats nemen. En daar zitten, zo ruw geschat nog maar honderd mensen te wachten. Met de frequentie waarmee de mensen naar binnen gaan en er weer uit komen, bent u over tweeënhalf uur al aan de beurt. Of reken ik verkeerd?'

'Nee, zo lang zal het ongeveer nog duren, denk ik. Ik had vanochtend beter iets vroeger kunnen opstaan om de grote drukte voor te zijn, maar ik had niet verwacht dat het zo druk zou zijn.'

'Achteraf eigenlijk toch wel logisch, voor zo'n mooie gratis televisie,' merkte ik op, terwijl ik naar de enorme opgerolde rij keek. 'U staat hier zeker al een tijdje?'

De man keek op zijn horloge en antwoordde: 'Een uur of drie.'

Aan een vrouw, die juist met een gloednieuwe digitale televisie, verpakt in karton, de trap af kwam, vroeg ik hoe lang zij had gewacht.

'Ik ben vanochtend om 4 uur opgestaan en stond precies om 5 uur in de rij. Daarom hoefde ik niet zo heel lang te wachten en heb ik nu mijn televisie al.'

'Van 5 uur tot 1 uur in de middag is toch ook niet erg kort,' zei ik. 'Een uur of 8, als ik het goed uitreken!'

'Ja, je moet er wat voor over hebben,' antwoordde ze. 'Maar dan

heb je ook wat!’ En met energieke tred, voor zover acht uren wachten in een rij nog iets energieks in een mens overlaat, verliet ze stralend van geluk het plein.

Opvallend was dat ik nergens chagrijnige gezichten zag. Dit was waarlijk een feest voor de inwoners van Izamal! Of ikzelf zo’n ‘feest’ ook werkelijk als een feest zou ervaren en ik voor een gratis nieuwe televisie acht uur in een rij zou gaan staan, waag ik te betwijfelen. Ik denk dat ik ervoor zou kiezen om mijn 30 jaar oude, kubusvormige, televisie gewoon te houden en dat is wat ik tot nu toe ook heb gedaan. Met een digi-antenne er aan kan ik, zolang het nog duurt, naar Nederland 1, 2 en 3 kijken, maar als er weer wat verandert aan het systeem, wat nogal eens gebeurt, omdat dat goed is voor de economie, zal bij mij natuurlijk het beeld weer wegvallen en zal ik opnieuw het een of andere kastje moeten kopen, want in onze consumptiemaatschappij blijven we nu eenmaal bezig. Vernieuwen, anders, beter, mooier... Ons geluk kan niet op!

▲ *Winkeltje langs de weg van Rio Dulce naar Modesto Mendez, blz 178.*

▼ *De 45 meter hoge Templo I van Tikal, een piramide met een tempel er bovenop, blz 188.*

Neem toch de bus!

's Avonds slenterde ik wat door de straatjes van het hedendaagse Palenque. Daarbij kwam ik langs een van de vele reisbureautjes, waar je toeren kon boeken in de omgeving. De mensen in zulke bureautjes kennen hun omgeving meestal goed en omdat er op dat moment geen klant was, wipte ik even binnen en vroeg de man achter zijn bureau hoe de weg was naar San Cristóbal de las Casas, de volgende grote plaats op mijn route.

'Er gaan regelmatig bussen naar toe,' was zijn antwoord. 'Ik kan voor u een busrit boeken. Wanneer wilt u er heen?'

'Ik vroeg eigenlijk alleen h oe de weg is,' verduidelijkte ik, 'niet of er bussen heen rijden. Die heb ik ook niet nodig, want ik heb een fiets.'

'Onmogelijk!'

'En toch is het waar. Ik heb  echt een fiets.'

'Ik bedoel dat het onmogelijk is om van hier naar San Cristóbal te fietsen. Neem de bus en u voorkomt een hoop ellende en teleurstelling.'

'Een wijze raad, die ik toch in de wind ga slaan, maar nu weet ik nog steeds niet hoe die weg is,' antwoordde ik eigenwijs.

'Alles bergop,' antwoordde hij en daarbij stak hij zijn rechter onderarm onder een hoek van 45 graden omhoog.

'Alles?' vroeg ik verbaasd.

'Alles! San Cristóbal ligt hoog in de bergen en hier zitten we helemaal beneden in de jungle.'

'Zit er nergens een stukje vlak of een afdalinkje in?'

'Absoluut niets. Alles omhoog. Z o!' en weer kwam zijn rechter onderarm waarschuwend omhoog, deze keer zo mogelijk nog een graadje steiler.

'Tsjonge,' merkte ik op. 'In mijn reisgids staat vermeld, dat San Cristóbal op 2110 meter hoogte ligt en ik neem aan dat we hier niet beneden zeeniveau zitten.'

'Maar wel heel erg laag.'

‘Laten we dan aannemen dat Palenque precies op zeeniveau ligt. Dan is het hoogteverschil met San Cristóbal dus 2110 meter.’

‘Klinkt aannemelijk.’

‘Op mijn kaart staat dat de afstand van hier naar San Cristóbal 191 km is. Ik heb het vanmiddag nog uitgeteld.’

‘Dat kan wel ongeveer kloppen. Dus een reuze eind voor de fiets. De bus is toch heel wat gerieflijker voor u.’

‘Dat betwijfel ik en ik vrees voor u dat ik uw aanbod in de wind ga slaan. Maar laten we even terugkeren naar ons topografische puzzeltje.’

‘U puzzelt er maar rustig op los, als u daar plezier in heeft.’

‘Doen we! Gesteld nu, dat de route, zoals u zegt, continu klimt zonder een stukje vlak en zonder enige afdaling op het hele traject, dan is het gemiddelde stijgingspercentage 2110 gedeeld door 191000 (afstand, evenals de hoogte in meters!) maal 100 procent dus... mag ik even’ en daarbij pakte ik het rekenapparaatje dat bij hem op het bureau lag, fiedelde er de getallen op en las van het schermpje: ‘1,1 %! Dat is toch wel duidelijk minder dan wat u aangaf met uw arm zo steil omhoog,’ en daarbij imiteerde ik de man met mijn arm onder die gruwelijke hoek van 45 graden. ‘En 45 graden komt overeen met een stijgingspercentage van ongeveer 71%. Sinus 45 graden, u weet nog wel van vroeger op school. Dat scheelt een factor 65! 71 gedeeld door 1,1.’

‘U bent zeker een rekenwonder!’

‘Dat valt erg tegen. Dit is gewoon huis-, tuin- en keukenrekenwerk. Twee recht, twee averecht. Maar ik denk dat u gelijk hebt met uw opmerking dat er veel steil klimwerk in zit. Maar dan moeten er, om niet boven de dampkring uit te fietsen, ook flink wat afdalingen in zitten. Of er moet een heel groot vlak stuk in zitten, maar dat betwijfel ik, aangezien de route volgens de kaart dwars door de bergen loopt.’

‘Hopelijk kunt u net zo goed fietsen als rekenen!’

‘Beter, maar ik heb nog een vraag: zijn er onderweg overnachtingsmogelijkheden, hotelletjes, pensions, kampeerplekken en zo?’

‘Absoluut helemaal geen. Neem toch gewoon de bus. Ik regel dat voor u en dan kan uw fiets voor een paar centen extra, zonder problemen mee.’

Neem toch de bus!

‘Ik ga het toch maar met de fiets proberen,’ antwoordde ik nog steeds erg eigenwijs, ‘maar als ik onderweg instort, zal ik u opbellen om te vragen of u me wilt komen redden en in de bus wilt hijsen.’

Allebei hadden we zo onze specialiteiten: Ik een beetje met getal-letjes en fietsen en deze touroperator op het gebied van glasheldere wegeinformatie.